

Jaarverslag Partij voor de Dieren fractie Aa en Maas 2025

Excursie naar de Astense Aa/de Berken met het streekpanel

Inhoud

Inleiding.....	2
Over het waterschap	3
Onze mensen	4
Bijdragen	6
Moties	10
Schriftelijke vragen.....	11
Presentaties/lezingen.....	12
Excursies	13
Bijeenkomsten	15
Activiteiten tbv teambuilding	17
Thema bijeenkomsten van ons waterschap.....	17
Communicatie.....	18
Activiteiten t.b.v. PR.....	19

Actie: Defensie ruim je PFAS op in sloten rond vliegveld Vredespeel te Deurne

Inleiding

We zijn halverwege de bestuursperiode als fractie van de Partij voor de Dieren in het waterschap Aa en Maas. We voelen ons ondertussen als een vis in het water: we weten wanneer het handig is om met de stroom mee te bewegen. En we durven ook tegen de stroom in te gaan indien nodig. En dat is belangrijk, want er is geen andere krachtige stem die ten allen tijde opkomt voor de dieren in het waterschap. En opkomen voor dieren in het waterschap is belangrijk. De belangen van dieren staan namelijk soms haaks op de belangen van mensen en dieren dreigen dan het onderspit te delven. Op dat moment zijn wij er om hun stem te vertolken.

We hebben het tij mee als het gaat over waterkwaliteit. In de media is veel aandacht voor PFAS, pesticiden en andere stoffen die de waterkwaliteit negatief beïnvloeden, en daarmee de biodiversiteit en gezondheid bedreigen. Eind volgend jaar moet de Kader Richtlijn Water gehaald worden waardoor de urgentie veel meer gevoeld wordt om actie te ondernemen.

We zitten in een uitdagende tijd als politici in het waterschap. De weersextremen door klimaatverandering worden groter. Watertekort en piekbuien staat meer op het netvlies. Voor inwoners worden deze thema's ineens concreet en veel meer gevoeld omdat het dichterbij hen komt, zoals als hun kelder onderloopt. In 2025 was er weinig neerslag, veel verdamping en de grondwaterstanden waren lager dan gemiddeld; vooral op de hoge gronden. De weersextremen nemen toe, waardoor het waterschap voor veel uitdagingen komt te staan om water vast te houden om te gebruiken voor droge perioden, maar ook water af te voeren als overstromingen dreigen bij wateroverschot.

Het jaarverslag beslaat de activiteiten en resultaten over 2025. U treft hierin informatie over onze fractie, onze bijdragen en de communicatie. Dit verslag is een kort overzicht van de belangrijkste zaken waar de Partij voor de Dieren zich in Aa en Maas mee bezig heeft gehouden. Voor meer informatie over deze onderwerpen kunt u terecht op onze sociale media of website <https://aaenmaas.partijvoordedieren.nl/> Uiteraard beantwoorden ook graag vragen via mail of persoonlijk.

Over het waterschap

Waterschap Aa en Maas bevindt zich in Oost Brabant. Aan de noordzijde wordt onze regio begrensd door rivier de Maas. De west- en zuidzijde volgt rivier de Aa tot en met Helmond. De oostzijde wordt begrensd door de provincie Limburg.

Er zijn 26 verkiesbare zetels en 4 geborgde zetels: 2 voor ongebouwd (boeren) en 2 voor natuurterreinen (natuurbeheerders). De coalitie bestaat uit Water Natuurlijk, PvdA, VVD en de geborgden. Onze PvdD fractie zit in de oppositie samen met de BBB, het CDA, 50Plus en de Algemene Waterschapspartij (AWP). Wij zijn groter dan de AWP en 50+ en even groot als de PvdA en het CDA.

De officiële taken van het waterschap:

- Waterveiligheid: dit staat bij iedere partij goed op het netvlies.
- Waterkwaliteit: voor het natuur- en milieu aspect zijn we blij dat fractie Water Natuurlijk de grootste partij is en de andere coalitiepartijen een groene agenda hebben. Daarmee wordt veel actie ondernomen op het gebied van waterkwaliteit. Wij benadrukken elke keer weer dat we alles op alles moeten zetten om de normen voor de Kader Richtlijn Water moeten halen in 2027.
- Voldoende water vasthouden voor droge periodes, en in natte tijden voldoende water kunnen afvoeren: een hoger waterpeil staat soms haaks op wat boerenbedrijven willen. Wij pleiten er steeds voor dat de functie (zoals landbouw) het waterpeil moet volgen voor voldoende biodiversiteit.

De overheid betaalt politieke vertegenwoordigers een vergoeding. Daarnaast ontvangen we van het waterschap een budget waar we bijvoorbeeld bijscholing van kunnen inhuren.

Onze mensen

Het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas heeft bijna elke maand een Algemene Bestuurs (AB) vergadering, met uitzondering van het zomerreces.

Een paar weken daarvoor vinden de commissievergaderingen plaats. Er zijn drie vaste commissies:

- Algemene en Financiële zaken: belastingzaken, communicatie, regelgeving, personele aangelegenheden, eigendommen, informatisering en automatisering, facilitaire zaken, omgevingswet, inkoop en controlling
- Waterketen en duurzaamheid: water zuiveren, zoals rioolwaterzuivering en slibverwerking. En duurzaamheid.
- Watersysteem en waterveiligheid: het hele watersysteem, zoals peilbeheer, waterkwaliteit, onderhoud van watergangen, sluisen en gemalen, klimaatadaptatie en vaarwegbeheer

Af en toe vindt er overleg tussen fractievoorzitters en de dijkgraaf plaats: het presidium.

Soms zijn er interactieve thema-avonden waarin verdieping op geselecteerde onderwerpen wordt gezocht.

Naast bovenstaande officiële vergaderingen overleggen we als fractie voorafgaand aan de AB- en commissievergaderingen. We hebben daarnaast via mail en telefoon frequent contact.

We zijn aanwezig bij bijeenkomsten met de zuidelijke waterschappen waar we vragen en ideeën uitwisselden.

Samenstelling fractie van links naar rechts

- Rick van de Pol – fractievoorzitter, waterschapsbestuurder, commissie Algemene en Financiële zaken rvandepol@aaenmaas.nl
- Corine Vos waterschapsbestuurder, commissie Emissiebeheer cvos@aaenmaas.nl
- Sophia Rammelt, commissie Watersysteembeheer, srammelt@aaenmaas.nl.

Jaarverslag Partij voor de Dieren fractie Aa en Maas 2024

Waterschap Aa en Maas is verdeeld in vier regio's. Drie keer per jaar vindt in elk van deze districten een regiovergadering plaats; streekpanel genoemd. Hierin wordt informatie gegeven door het waterschap over lopende projecten in dat district. Leden mogen ook vragen stellen over het district. Er mogen twee afgevaardigden per partij zitting nemen in het streekpanel. Wil iemand hier zitting hebben dan moet deze persoon binding hebben met het districts; liefst uit het betreffende district komen. We hebben ervoor gekozen om leden van de Partij voor de Dieren hiervoor af te vaardigen die uit de districten komen. Dit maakt mensen betrokken bij het waterschap over een groot gebied en we scouten potentiële politieke talenten. Meestal sluit één van de waterschapsbestuurders als toehoorder aan om het werkgebied beter te leren kennen.

Onze afgevaardigden:

- Regio Raam: Sophia Rammelt en Mirjam van Elst. Mirjam is ondertussen gestopt dus we hebben in streekpanel Raam een vacature.
- Regio Hertogwetering: Yvonne Wellings en Nicole de Schwartz. Tot de zomer heeft Nicole in dit streekpanel gezeten. Daarna heeft Lex Tames het stokje van Nicole overgenomen
- Regio Boven Aa: Rick Neijssen en Bert van den Boorn
- Regio Beneden Aa: Katja Staring en Jaime Visser. Jaime is ondertussen opgevolgd door Freek Leemhuis.

Lex

Rick

Nicole

Bert

Katja

Yvonne

Jaime

Mirjam

Bijdragen

- We vroegen om het maken van een **dierenwelzijnsbeleid** en dit is gehonoreerd. Voor het eerst is er iets op papier gezet voor dierenwelzijn in ons waterschap, en dat is een mooie mijlpaal. Op dit moment is het vooral een opsomming van de wettelijke taken van het waterschap, maar er wordt wél erkend dat dieren gevoel hebben en dat is een belangrijke eerste stap! Natuurlijk hebben wij een hele lijst met suggesties ingediend om de nota verder aan te scherpen en verzocht om het vast te laten stellen door het Algemeen Bestuur.
- Onze centrale visie proberen we steeds te noemen. Zo gaven we aan dat we de natuur lang genoeg hebben gebruikt als vuilnisbak en grabbelton, en gaven aan **samen te willen leven** met de natuur in plaats van de natuur te gebruiken. Ook wordt in stukken gesproken over dijkversterking om mensenlevens en economie te beschermen. Wij gaven aan dat we hier liever zouden schrijven '**mensen en andere dieren**'. Door de Unie van Waterschappen is een advies opgesteld voor stikstofreductie. Maar daarbij is alleen samengewerkt met de agrarische sector. Door onze fractie is hierop dan ook stevige kritiek geuit. Dit advies is heel eenzijdig, de oplossing moet zijn gericht op de kern van het probleem, namelijk: **er zijn veel te veel landbouwdieren!**
- Droogte aanpakken met **stuwen** zodat water wordt vastgehouden. Dat is belangrijk. Maar wij vinden dat vissen moeten kunnen migreren.
 - o Op ons verzoek worden nieuwe stuwen vispasseerbaar in het howabo-project én er wordt op ons verzoek gekeken of er gelijk preventieve maatregelen tegen graverij kunnen worden genomen.
 - o In een vergadering werd gezegd dat in Aadal-zuid geen **vispassages** worden gemaakt omdat de investering niet rendabel zou zijn. Wij staken onze vinger op: voor ons gaat het niet alleen om geld — het gaat om dierenlevens, ecologie en gezonde waternatuur. Ook wezen we erop dat ongemerkt het aantal vispassages gereduceerd werd tot 133 in plaats van de geplande 172.
- Dijkversterking is enorm belangrijk! Maar daarbij worden soms **bomen gekapt**. Dus vroegen wij: wat krijgen we ervoor terug? Want een paar jonge boompjes kunnen niet tippen aan de ecologische waarde van grote, oude bomen. Ons is verzekerd: er komt veel natuur voor terug, inclusief flinke bomen. Dus de gekapte bomen worden goed gecompenseerd.
- **Muskusrattenbestrijding** is voor ons een gruwel. Daar zul je ons dus altijd over horen. Zo gaven we aan dat er in de begroting van de muskusrattenbestrijding organisatie niets staat over dierenwelzijn en daar middelen voor beschikbaar stellen. We merkten op dat er in hun begroting stond dat bijvangst zodanig geminimaliseerd wordt dat het voortbestaan van de populatie niet in gevaar gebracht wordt, maar wij willen geen bijvangst. We vroegen ten slotte of de vergaderingen met de muskusrattenbestrijding organisatie openbaar gevolgd kunnen worden en of ze hun beleid evalueren.

- Rivierkreeften en andere **uitheemse soorten** zijn een groot probleem voor de biodiversiteit. Ze eten alles op en de sloten worden kaal. Andere partijen opperden om toe te gaan staan om op deze soorten te gaan hengelen. Wij wezen op het versterken van het ecosysteem tegen zodat rivierkreeft minder kan woekeren.
- **Schapen** helpen om de dijken netjes kort te houden. We vroegen aandacht voor schaduw en beschutting en we benadrukten dat we het belangrijk vinden dat de schapen hun leven lang op de dijk mogen blijven in plaats van voortijdig naar de slacht te worden gestuurd, zoals meestal het geval is.
- We vroegen wat het betekent voor de ecologische waarde en dierenwelzijn als een gebied **overstroomt**: uitwijken van dieren en de uitstroomsnelheid: dat vissen gebied uit kunnen.
- Biodiversiteit op dijken is van belang; dus wezen we op soortenrijke dijken.
- Wij vinden cultureel erfgoed belangrijk. Daarom vroegen we het Algemeen Bestuur of we een bijdrage kunnen leveren aan **molenbiotopen**.
- Afvalwater Strategie: voorgesteld wordt om van de huidige biologische zuivering met bacteriën te ontwikkelen richting een **chemische zuivering**. We vroegen in hoeverre aquathermie en chemische zuivering invloed hebben op de natuur, zijn hiervoor eindige grondstoffen nodig en kunnen we alle chemicaliën verwijderen/terugwinnen vóór lozing in het oppervlaktewater.
- In een adviesnota stond dat als uit de aanbesteding blijkt dat het investeringsbudget wordt overschreden, dan vindt de investering toch doorgang. We vroegen: geven we hiermee niet een vrijbrief aan aannemers om een **hogere prijs** te vragen in hun offertes?
- We wezen op **illegale stroperij** en vroegen of er niet wat meer op hengelen bij gemalen (waar niet gevist mag worden) kan worden gecontroleerd dan vijf maal per jaar.
- We vroegen of er **groen en zonnepanelen** kunnen komen op het nieuwe rioolgemaal.
- Bij vernieuwing asset management riepen we op om **circulariteit** mee te nemen bv biobased materialen bij beheer en onderhoud. Dit wordt op ons verzoek in de routekaart worden verwerkt.
- We vroegen om het stapeleffect van meerdere **giftige stoffen** te gaan meten. Ook in **de Peel** willen we meten, omdat verschillende partijen een andere hoeveelheid gif meten. We stelden een uitgebreid meetpakket voor, het meten op veel momenten, het meten van gif op diverse soorten materialen en het betrekken van partijen als de Vlinderstichting.
- We vroegen het Dagelijks Bestuur een zienswijze in te dienen voor de jaarlijkse lozing van 5 kilo PFAS door CFS B.V. in Weert.
- We merkten op dat het waterschap terugkrabbelt: van **klimaatneutraal** in 2035 werd er zonder overleg ineens over 2050 geschreven in de stukken. We vroegen wat het waterschap gaat doen om klimaatneutraal te zijn, nu de opgave groter is geworden.

Pacas installatie

- Op veel punten blijkt de werkelijke klimaatverandering erger dan de modellen. Een voorbeeld zijn de nieuwe inzichten over grote gevolgen van het afnemen van zeewater stromen. Het klimaat verandert sneller dan verwacht. Wij riepen op om uit te gaan van de juiste **klimaatdata**. We willen duidelijkheid over de consequenties die versnelling van klimaatverandering heeft voor ons watersysteem en het beleid.
- De bronnen van vervuiling aanpakken is belangrijker dan de gevolgen op lossen. We vroegen daarom om de **vergunningen** sneller onder de loep te nemen, om ze aan te scherpen en hierop te controleren en te handhaven.
- **Taalgebruik** doet ertoe. Daarom wijzen we soms op het gebruik van woorden als 'plaagsoorten' en 'gewasbeschermingsmiddelen'.
- **Preventie**, zoals gaas in dijken graven tegen graverij, is beter dan na afloop oplossen van noodsituaties. Wij blijven dit herhalen. Ook wijzen we daarbij op het nut om een plek te faciliteren voor de bever.
- De Rabobank en Friesland Campina hebben verdiend aan de huidige niet houdbare vorm van landbouw industrie. We steldendaarom voor om hen **mee te laten betalen** voor onderzoek naar hoe we Nederland beter kunnen inrichten en water en bodem leidend kunnen laten zijn.
- Er wordt veel onderzoek gedaan en informatie vergaard over de dijken en grondtoestand etc. We wezen op het belang van waarborgen dat deze **informatie goed bewaard** blijft.
- We wezen herhaaldelijk op het nut van het gebruik van **biobased materialen**.
- Ons waterschap stelt voor om in de toekomst **chemisch te gaan zuiveren**. Wij vroegen of hier eindige grondstoffen voor nodig zijn, of we alle gebruikte chemicaliën in de rwzi eruit kunnen halen voordat het naar het ontvangend oppervlaktewater stroomt, enz.
- **Aquathermie** is een kansrijke optie om stroom op te wekken. We vroegen welke invloed dat heeft op de natuur.
- Wij pleitten ervoor dat bij het plannen van projecten en scenario's in een keuzematrix "**duurzaamheid**" en **flora en fauna**" zwaarder worden meegewogen.
- **De Vlinderstichting** daar werken we mee samen en evalueren het maaibeheer op dijken om steeds het belang van insecten te benadrukken.
- Bij de aanpak van **riooloverstorten in Den Bosch** vroegen wij het waterschap rekening te houden met schade aan waterdieren, flora en fauna en deze als eerste aan te pakken.

- Bij **CO2 beprijzing** (deze wordt door het waterschap gebruikt in business cases als financiële maatstaf voor de uitstoot van CO2) vroegen wij een realistische en hogere waarde aan te houden in berekening. Dit omdat de uitstoot enorm hoge kosten met zich meebrengt die worden afgewenteld op toekomstige generaties.
- **Uitstel is geen bezuiniging!** Het doorschuiven van oplossingen en het terugschroeven van ambities is geen kostenbesparing. We laten niet toekomstige generaties de prijs betalen. Die boodschap dragen wij uit bij iedere Algemene beschouwing.
- **Water en bodem moeten écht sturend zijn.** Niet andersom. Geen landschap meer dat we aanpassen aan wat wij toevallig willen, maar een inrichting die past bij een gezond watersysteem en een gezonde bodem.
- **Vervuiler betaalt!** Laat partijen die financieel geprofiteerd hebben van een inrichting die schadelijk is gebleken, te laten meebetalen aan de noodzakelijke transitie.

Moties

In 2025 heeft onze fractie de volgende motie ingediend:

- Een aalscholver die rondzwemt met een muskusrattenklem om z'n nek... verdrinkingsvallen die nog steeds worden gebruikt... Dat móét anders. Daarom dienden we een motie in voor onderzoek naar **minder dieronvriendelijkere alternatieven** — en... het is aangenomen!
- Onze motie werd aangenomen waarin we vroegen in gesprek te gaan met Federatie Sportvisserij Zuidwest Nederland. Doel: richtlijnen voor **hengelen op momenten die stressvol kunnen zijn voor vissen** zoals tijdens baggeren, maaien, onderhoud aan kunstwerken, bij hoge watertemperaturen, bij lage waterstanden, na een onweersbui en hevige regenval en bij vervuiling en riooloverstorten.
- In de **Visplanner-app** is amper zichtbaar waar geen vissen gevangen mogen worden, ontdekten wij. Vooral als je het op je telefoon opent. Het Dagelijks Bestuur was het met ons eens en ging op ons verzoek in gesprek met Sportvisserij Nederland om visvrije zones beter en duidelijker aan te geven.
- Onze motie om te stoppen met de proef voor de inzet van maaisel voor **insectenteelt** is overgenomen door het Dagelijks Bestuur, vandaar dat wij de motie hebben ingetrokken.
- Aan wateren wordt een status toegekend. Landbouw is nu geschaard onder 'andere even belangrijke duurzame activiteiten voor menselijke ontwikkeling'. Wij stelden voor, volgens het advies van het rapport 'Scherper aan de Wind', om **oppervlaktewaterlichamen bij landbouw** als 'sterk veranderend of kunstmatig aan te duiden'. Helaas is deze motie niet aangenomen.
- Samen met de Partij voor de Dieren fractie in de Dommel maakten we een motie vreemd om een **rechtszaak tegen het Rijk tegen PFAS** aan te spannen. Want het is ons menens: doe eindelijk iets tegen PFAS! PFAS breken nauwelijks af en zijn slecht voor mens én natuur. De BBB wilde onze motie met ons indienen. Helaas stemden te veel partijen tégen — triest, want de overheid hoort een voorbeeld in duurzaamheid te zijn en voor onze gezondheid op te komen.

Schriftelijke vragen

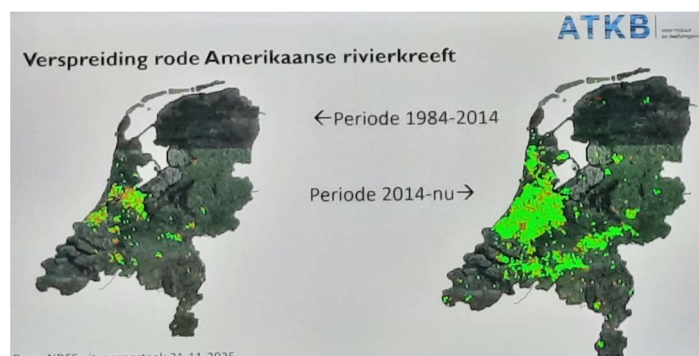
- Wederom stelden we vragen waarom er meerdere keren sprake was van **massale vissterfte** in het meertje naast het **bedrijventerrein in Helmond**. We deden dit omdat de antwoorden niet bevredigend waren en vroegen om verdieping. Achter de schermen kregen we complimenten dat we dit agendeerden, want anders was de oorzaak van de vissterfte niet onderzocht. Resultaat van onze vragen: de grootste vervuilers zijn deze zomer gecontroleerd en nog dit jaar starten de aanpassingen & afkoppelingen.
- **Vissen worden vermalen in onze gemalen**. Dat klinkt bizar, maar het gebeurt echt. Daarom vroegen wij hoeveel gemalen nog niet visvriendelijk zijn en wat gaat u daaraan doen? In ons gebied zijn er vier gemalen waar het echt mis kan gaan voor de vis. Wij houden vinger aan de pols want vissen verdienen een veilige doorgang!
- **Baggeren** is belangrijk want het zorgt dat water goed blijft doorstromen bij hevige regen. Maar soms komen **vissen** op de oever met de bagger. Wij stelden vragen over welke opdracht het waterschap aan de baggeraars geeft. Gelukkig letten ze steeds beter op. Door de nieuwe protocollen – inclusief kaarten met ‘vis-hotspots’ – wordt gezorgd dat onze onderwatervrienden veilig blijven: Kraanmachinisten gooien vissen direct terug in het water. De werksnelheid wordt aangepast zodat vissen kunnen ontsnappen. En sinds de nieuwe gedragscode loopt er op sommige plekken zelfs een extra persoon mee om vissen te redden.
- Europa wil **landbouwgif** onbeperkt goedkeuren, nieuwste wetenschap negeren, verboden middelen langer toestaan en uitzonderingen toestaan als er “geen alternatieven” zouden zijn. Bizar! Dus dienden wij een motie vreemd in. Daarin riepen we ons dagelijks bestuur op om zich hiertegen te verzetten via de Unie van Waterschappen. Dat gaan ze op ons verzoek doen!
- Het wordt écht te dol in het GOL! Dat was onze slogan bij onze schriftelijke vragen over het project **Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)**. Van de oorspronkelijke raming van €76,4 miljoen is het gestegen naar €220 miljoen... en nu wordt wéér extra geld gevraagd. Wij stelden kritische vragen, zoals:
 - Wordt vervuilde grond gebruikt? Er zijn namelijk zware metalen, PAK en oliën gemeten.
 - Wateropslag: hoe effectief is het als het opslaggebied hóger ligt dan waar het water vandaan komt?
 - Natuur & bomenkap – er zijn al kapvergunningen verleend, maar zonder compensatieplan. Hoe kan dat?!

We stelden een maatschappelijke kosten-batenanalyse voor. Wij blijven dit kritisch volgen. Zo hebben we er ook een informatieavond over gevolgd.
- In 2030 is er misschien een **tekort aan drinkwater** als we nu niets doen. Dat zegt het Drinkwater Platform. Door economische groei en klimaatverandering stijgt de vraag naar drinkwater. Drinkwater is niet hun taak, maar ze dragen wél hun steentje bij. We vroegen het waterschap hoe zij hierop inspelen. We hebben wel invloed, bv: grondwater langer vasthouden en aanvullen, onttrekkingen beperken, stimuleren om water te hergebruiken voor industrie en landbouw, bewustwording creëren, een droogte Protocol en een nieuw beregeningsbeleid maken, kleine onttrekkingen laten melden en onderzoek naar extra waterbronnen.

Presentaties/lezingen

- We waren aanwezig bij een symposium over **rivierkreeften**. Door rivierkreeften verdwijnen planten, water wordt troebel, oevers kalven af, enz. Oplossingen als vangen of recreatief bevissen zijn niet effectief: na 2 jaar is de populatie en het kost miljoenen. Wat wél werkt: Minder nutriënten, sterker ecosysteem, minder onderhoud en andere oevers.
- “**Bevers** geven een boost aan de natuur, het is geen enkel probleem om met bevers samen te leven, het kost alleen geld en tijd'. Dit zei Wiet van Bragt, ambtenaar in ons waterschap tijdens een lezing in het streekpanel. Eindelijk een positief verhaal! Meestal horen we klachten over water-, knaag- en graafschade door beverdammen. Of zorgen over verzakkingen doordat bevers gangen graven in oevers. Gelukkig zijn er slimme oplossingen, zoals de Beaver Deceiver – een ingenieus systeem dat water op subtiële wijze laat doorstromen, zonder dat de bever het doorheeft. Of natuurlijke afschrikmiddelen zoals de geur van een wolf. Bevers zijn bovendien territoriaal, dus ook de geur van een andere bever kan ze op afstand houden.
- We volgden een webinar van de Brabantse Milieu Federatie over **bestrijdingsmiddelen en over Novex de Peel**.
- Bij hevige regenval kan het riool al dat water niet aan. Gevolg? Alles wat we doorspoelen via wc, douche of gootsteen stroomt rechtstreeks de sloot in. Dat heet een **overstort** en die kan de waterkwaliteit wel 10-12% verslechteren! In het streekpanel kregen we een lezing over wat daar aan kan worden gedaan. Het belangrijkste: regenpijpen doorzagen (afkoppelen genoemd). Bijkomend voordeel: het water blijft in de tuin dus helpt het hittestress verminderen, verdroging voorkomen en piekbuien opvangen (en ontlast je hiermee ook de waterzuivering).
- We volgden een inspirerende lezing over **fout-aansluitingen** van Heleen de Man: op heel veel plaatsen komt regenwater in dezelfde rioolbuizen als waar onze huizen op lozen. De waterzuivering van ons vuile water verloopt echter energiezuiniger en efficiënter wanneer er minder regenwater mee vermengd is. Een oplossing die tegenwoordig soms wordt toegepast is gescheiden rioolstelsels. Al het afvalwater uit onze wc's en gootstenen gaat dan naar de rioolwaterzuivering, terwijl regenwater via een aparte buis naar sloten, meren, beekjes, wadi's of infiltratievelden stroomt. Helaas blijkt uit onderzoek dat er gemiddeld 1,7 foute aansluitingen per kilometer zijn! Dit betekent dat afvalwater rechtstreeks in het oppervlaktewater terecht komt! Slecht nieuws voor de waterkwaliteit. Hoewel waterschappen hier officieel niet over gaan, heeft ons waterschap een bestuurslid dat zich inzet voor water in de stad. We hebben hem op het hart gedrukt dit probleem aan te kaarten bij gemeenten.

Excursies

- De **archieven** van het waterschap worden bewaard op een wel heel bijzondere plek: de prachtige Citadel in 's-Hertogenbosch. Tijdens een rondleiding kregen we een unieke blik achter de schermen.
- We woonden een excursie bij naast Huize Padua in Boekel. Er zijn nu nog strakke en steile oevers, maar het waterschap heeft een prachtig plan met meer **schaduw, natuurlijke oevers en hout** in de beek. Water mag bij hevige regenval over het weiland stromen en er wordt een wandelroute langs de Landmeerseloop gecreëerd met informatie over water.
- **Slib** zijn de resten van wat we door gootsteen/wc spoelen. Als je water uit slib haalt, heb je minder transportkosten, het slib kan gebruikt worden voor biogas en het perswater bevat nuttige stoffen die voor de landbouw gebruikt kunnen worden. Maar... hoe pers je dat laatste restje water eruit? TNO testte het op onze rioolwaterzuivering in Haps met Torwash: een soort supersnelkookpan waar slib onder extreme druk en temperatuur wordt behandeld. Wij namen een kijkje bij deze Torwash installatie!
- Met het Algemeen Bestuur van Waterschap Aa en Maas zijn we op excursie geweest naar de **bruinkoolmijnen in Duitsland** en Swalmdal in Limburg! Bruinkool is een enorm vervuilende fossiele brandstof en daarnaast wordt gigantisch veel grondwater weggepompt om de mijn droog te houden. Zelfs in het diepe grondwater onder Aa en Maas heeft dat effect. Daarna bezochten we een prachtig stuk natte natuur rondom **de Swalm** als tegenhanger van de ellende in de mijn en een goede inspiratie voor de projecten in ons eigen Waterschap!

Bruinkoolmijnen

- Excursie naar **Starkriet, het allereerste waterbergingsgebied** van waterschap Aa en Maas. Het gebied kan bij hoog water vol stromen — zo blijven de gebieden verder stroomafwaarts veilig en droog. Omdat Starkriet wat lager ligt, is het de perfecte plek om overtollig water tijdelijk op te vangen.
- Met het streekpanel waren we op excursie langs de rivier **de Aa**. Vroeger kronkelde de Aa natuurlijk door het landschap, maar werd later rechtgetrokken. Nu krijgt de Aa gelukkig weer de ruimte met 21 km ecologische zones, 30 km beekherstel en waterberging bij Ham-Havel (Veghel). De grond langs de beek is grotendeels natuurvriendelijk ingericht — zonder kunstmest of bestrijdingsmiddelen. Bij het gemaal hoorden we tot ons verdriet dat grote vissen erin overlijden... gelukkig zagen we ook vooruitgang: een vistrap bij een stuw en steeds meer stuwen worden vispassages!
- We namen een kijkje bij de **natuurvriendelijke oever** van de **Nieuwe Vliet**. Door brede en flauwe oevers komen planten als riet en lisdodde terug. Beschoeiing van wilgentakken zorgt voor een sterke, duurzame oever en de afwatering verbetert.

- **De Astense Aa / De Berken:** een prachtige plek vol natuur! Maar er zijn steeds minder typische beeksoorten te vinden. Daar moet iets aan gebeuren, vond ons waterschap! Daarom is er hout in de beek gelegd. Dit zorgt voor meer variatie in de stroming, waardoor dieren er beter gedijen. Daarnaast worden er bomen geplant. Deze zorgen voor natuurlijke schaduw, wat de beek koel houdt en plantengroei tegengaat waardoor ook minder onderhoud nodig is. Zo blijft de beek gezond en kost weinig moeite. Wij kregen een excursie naar de resultaten van de inspanningen van ons waterschap.
- Bij de Groote Wetering bezochten we een **ecologische verbingszone**. Meer natuur: van paddenpoelen tot vispasseerbare stuwen! Maar er zijn uitdagingen: blauwalg door meer stilstaand water en woekerplanten als Watercrassula en de Grote waternavel. Ons waterschap zet galmijten en snuitkevers in voor de bestrijding.
- De Maas tussen Ravenstein en Lith wordt aangepakt. 270.000 mensen zijn straks beter beschermd tegen hoogwater! Wij namen een kijkje bij dit project **'Meanderende Maas'** en zagen met eigen ogen hoe de dijk wordt versterkt én de rivier meer ruimte krijgt aan zowel de Gelderse als de Brabantse kant. Er komt ook een prachtig natuurgebied met bos en riet, waar de Maas straks omheen gaat meanderen. Gevolg: betere biodiversiteit, schoner water én meer veiligheid.
- Tijdens de excursie naar de zuivering in Aarle-Rixtel hoorden we dat er bij het zuiveren van water onder andere **lachgas** vrij komt ... en dat is géén grapje. Het waterschap onderzoekt nu hoe ze dat kunnen opvangen! Helaas kan er nog geen PFAS uit ons rioolwater worden gezuiverd. Maar met stikstof en fosfor zijn we goed op weg.
- **Den Bosch is het afvoerputje van ons werkgebied:** het ligt zo laag dat al het water daar naartoe stroomt. Stel je voor: een gigantische berg water komt op de stad af. En dat is geen science fiction, maar een echte mogelijkheid. Want door klimaatverandering zullen er meer piekbuien zijn. Wat doet het waterschap dan? Tijdens een excursie met het streekpanel zagen we twee mogelijke oplossingen:
 - **Drempel weg:** water weg: in de hoek bij de PNEM in Den Bosch is de rivierbedding verhoogd over een traject van een paar honderd meter. Haal je dit weg, dan stroomt het water veel sneller weg uit het gebied.
 - **Scheiden Dommel en Aa:** door een wand te plaatsen in het water voor de PNEM in Den Bosch (zie foto), stroomt het overtollige water via de Dommel weg en kan de stad niet vanuit de Aa overstromen.

Er wordt ook gedacht aan het graven van een nevengeul om extra water af te voeren, met veel kracht water door het kanaal 'persen' en nieuwe gebieden aanwijzen waar overtollig water naartoe kan. Alles om onze voeten droog te houden.

Bijeenkomsten

- In Doeveren wordt een **hoogwatervluchtplaats voor bevers** aangelegd. Als het water stijgt, hopen we dat de bever dit nieuwe toevluchtsoord kiest. Het maken van deze beveropvang is onderdeel van de dijkversterking die hard nodig is om ons te beschermen tegen hoog water. Tijdens de **infoavond** kregen we ook te horen dat er bijna over het hele traject gaas in de dijk komt. Gelukkig maar! Zo zijn we preventief bezig en hoeft de bever niet verplaatst te worden als hij tóch ergens een gaatje in de dijk heeft gevonden om te gaan graven. En... we wachten nog op antwoord of dat gaas ook helpt tegen muskusratten.

hoogwatervluchtplaats

- Het Algemeen Bestuur was uitgenodigd voor de **film Rain**, die het waterschap mede heeft gesponsord. Rain laat vijf totaal verschillende gezichten van regen zien in vijf culturen. Jos Kruit van Aa en Maas gaf context over de Nederlandse situatie. Na het kijken van de documentaire was er een interview met Jos en de filmmaker Mark Limburg. Door de film ga je nadenken: Wat is het effect van de klimaatverandering en de invloed die het heeft. Een must-see voor iedereen die denkt dat regen gewoon "rotweer" is.
- Tijdens het **Waterschapscongres** volgden we een excursie naar de Oostvaardersplassen: 3600 hectare moeras, riet, ruige graslanden, waterplassen vol vogels omringd door bossen – een paradijs van internationale waarde. Ook edelherten, konikpaarden en heckrunderen lopen er rond. Maar... als de kuddes te groot worden, worden dieren gedood. Natuurlijk vroegen we: "Kan dat niet anders, bijvoorbeeld met anticonceptie?" Helaas blijkt dat in de praktijk lastig: herten kun je nauwelijks benaderen voor een verdovingspijl, en paarden ervaren veel stress. Een lastige ethische puzzel voor de PvdD waterschappers daar. Even later sprak een muskusrattenbestrijder met een val in z'n hand over "vangen en beheren", maar bedoelt natuurlijk: doden. Tenenkrommend. Het roept de vraag op: kunnen we ook hier op zoek naar diervriendelijker alternatieven? En tot slot gaf Rijksbouwmeester Francesco Veenstra ons stof tot nadenken: kijk vooruit naar het jaar 2100 en bepaal welke stappen we nú moeten zetten om daar goed aan te komen.
- Het **Bever Symposium** dat we bijwoonden zat vol inspirerende inzichten over hoe we kunnen samenleven met de bever: "Er komen meer bevers en de schade loopt op, maar kijk ook naar de voordelen," zei Daan Jacobs. "Veel van wat de bever wil, past juist goed binnen onze ecologische plannen," vulde Lukas Knoflach aan. Wiet van Bragt liet zien hoe we met landschapskaarten risico- én kansrijke gebieden voor de bever kunnen herkennen. Hanneke Kloosterboer deelde oplossingen voor duurzaam samenleven met

de bever — van hoogwatervluchtplaatsen tot beaver deceivers. Ecoloog Wiljo van Eerden vulde aan: “De populatie groeit, ondanks afschot.” Oftewel: zet in op preventie, niet bestrijding! Martin Drenthen (Radboud Universiteit) sloot af met een idee over hoe we om kunnen gaan met de bever: Leer leven met de bever — accepteer dat we niet alles kunnen controleren, maar wel kunnen meebewegen met de natuur.

- De **Noord-Brabantse Waterdag** was inspirerend en confronterend. Minder water voor iedereen, droogte, overstromingen en of dat niet genoeg is: een nieuw probleem: dalende rivierbodems... het wordt dus nóg spannender. Aandachtspunten die voorbij kwamen: kies voor natuurlijke oplossingen (bijv. vooroevers maken i.p.v. alleen denken aan hogere dijken – het slib is er al!). Anticipeer op extreme scenario's, ook de onwaarschijnlijke. Denk creatief i.p.v. technisch, schuif niet af op anderen, kijk vooruit & hak knopen door.
- We waren aanwezig bij de **vergadering van waterschapsbestuurders**.
- Samen puzzelen over strategieën: gaan we voor een krachtig statement? Of zetten we in op haalbare stappen richting verandering? Tijdens de **Kennisdag voor waterschappers** van de Partij voor de Dieren dachten we hier samen over na. En zo hebben we toch weer wat nieuwe ideeën bedacht om de muskusrat te beschermen! Als kers op de taart inspireerde Tweede Kamerlid Ines Kostić ons om in actie te komen voor de waterkwaliteit. Want geen van de oppervlaktewateren voldoet aan de Kader Richtlijn Water en slechts 27% van het grondwater is schoon genoeg. Tijd voor actie!
- We sloten aan bij het **RNOB**: een samenwerkingsverband tussen gemeenten en het waterschap in Noord-Oost Brabant.
- Natuurlijk lieten we ons gezicht zien bij de **afdelingsvergadering** in Tilburg, waar de lezing van activist / de satirische activistenorganisatie Konink Hondenvlees bijzonder was om te horen. Deze organisatie gebruikt humor en satire om aandacht te vragen voor de dubbele moraal in de manier waarop mensen omgaan met dieren.
- Ook bij het landelijke **congres** zijn we altijd van de partij. We waren blij te horen dat er veel aandacht is voor water in het verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen, die op het congres is vastgesteld.
- We proberen zoveel mogelijk de webinars van de **Unie van Waterschappen** te volgen. Zij reflecteren op bv Prinsjesdag en uitslagen van de verkiezingen. Ook hebben zij themabijeenkomsten, zoals dit jaar over de natuurherstel verordening.
- We waren aanwezig bij de hooischuurdialoog van het **ZLTO** (Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie = belangenvereniging voor boeren en tuinders), om de discussie aan te gaan met boeren en te horen hoe zij over onderwerpen denken.
- We waren bij een expositie en informatieavond van de **design challenge** in het provinciehuis. De opdracht van de challenge: bedenk een plan voor de toekomst van de Henriëttewaard!

Activiteiten tbv teambuilding

- We zijn uit eten geweest om afscheid van ons vorige commissielid Toin te nemen en elkaar beter te leren kennen want Sophia was toen net nieuw in de fractie.
- Tijdens een heidag dachten we na over onze doelen voor komend jaar en de strategie om die waar te maken. Natuurlijk staan dieren bovenaan, maar ook thema's als pesticiden, vervuiling vergunningen en circulariteit kregen volop aandacht. Dat alles in de inspirerende omgeving van het Watermuseum in Arnhem.

Thema bijeenkomsten van ons waterschap

- De 'stad als spons'.
- Afvalwater strategie.
- Hoogwater beschermingsprogramma.
- Het nieuwe belastingstelsel.
- De Kaderrichtlijn water: hoe staat het waterschap er nu voor.
- Meanderende maas.
- Integriteit en omgangsvormen.

Communicatie

Sociale media

Het waterschap staat meestal ver van mensen. Burgers weten er weinig van. Daarom besteden we veel tijd en aandacht aan berichten op sociale media, in de hoop het waterschap en wat wij hierbij doen meer bekendheid te geven. We vragen of mensen onze berichten liken en delen om ons bereik te vergroten. Daartoe delen we soms de linkjes van berichten in de WhatsApp groep van de actieve leden van regio 's-Hertogenbosch en de WhatsApp groep van de streekpanelleden. We maken berichten over wat we hebben bereikt en over de onderwerpen die we ter sprake brengen in de waterschapsvergaderingen. We maken berichten over excursies en lezingen die we hebben gevolgd, informatie avonden die we hebben bijgewoond, evenementen die plaatsvinden, we noemen berichten in de media als het onze visie ondersteunt, enzovoorts. We plaatsen er mooie foto's bij; soms een compilatie en soms met Partij voor de Dieren-logo.

- Op Facebook hebben we 359 volgers. We plaatsen er in 2025 53 berichten.
- Op Instagram hebben we 331 volgers (vorig jaar 295). We plaatsen er in 2025 51 berichten.
- Op Blue Sky waar we begin december 2025 naar zijn overgestapt en toen nog maar 18 volgers hadden, hebben we nu 120 volgers. We plaatsen er 51 berichten in 2025.

Daarnaast houden we de website bij zodat moties, schriftelijke vragen, nieuws, onze idealen, onze contactgegevens, enzovoorts makkelijk gevonden kunnen worden.

Ook op onze privé websites en in ons privéleven schrijven en spreken we over het waterschap om bekendheid bij onze achterban te vergroten.

Links

<https://aaenmaas.partijvoordedieren.nl/>

<https://www.facebook.com/pvddaaenmaas>

<https://www.instagram.com/pvddaaenmaas/>

<https://bsky.app/profile/pvddaaenmaas.bsky.social>

Watercrassula

Activiteiten t.b.v. PR

Om het waterschap buiten sociale media te vergroten ondernamen we de volgende activiteiten:

- Actie in Deurne! We gingen afval opruimen in het kader van World Cleanup Day en koppelden daar een specifiek thema aan: **Stop PFAS-vervuiling door Defensie** op vliegbasis De Peel! PFAS zat in het verleden in blusschuim dus bij blussen van branden bij brandoefeningen, kwam het in de omliggende sloten terecht. Het probleem is dat Defensie het niet opruimt. Wij vroegen hiervoor aandacht met posters met slogans erop aan onze rugzak.

Er zijn drie hotspots van PFAS in ons werkgebied en vliegbasis de Peel is er één van. PFAS zijn bijna niet afbreekbaar en stapelen zich op in de natuur én in ons lichaam. Ze bedreigen onze gezondheid en ons milieu. Terwijl het waterschap de lozingen wil beperken, vinden wij dat ze helemaal moeten stoppen. Want de overheid hoort ons te beschermen, niet te vervuilen.

- We waren soms aanwezig bij het **PvdD café** in 's-Hertogenbosch.
- We gaven een **presentatie** aan werkgroep land van Cuijk. Deze werkgroep is vrij nieuw, dus we wilden graag informatie geven over dat we in het waterschap in hun regio zitten, en vertellen over de kerntaken van het waterschap en over de rol van de Partij voor de Dieren daarin.
- We sloten aan bij het PvdD café in **Veghel**, waar we vertelden over het waterschap en onze rol daarin en waarin we politieke talenten scoutten. Hierdoor hebben we een paar streekpanellleden geworven die waarschijnlijk ook op onze verkiezingslijst willen staan in 2027.
- We maakten een sociale media bericht over schadelijke **vuurwerkresten** die in water komen.
- We schreven een **jaarverslag over 2024** en plaatsten het op internet.
- Per 1 januari 2026 verandert het **belastingstelsel** voor de waterschappen. We deden een oproep aan mensen die verstand hebben van belastingen om ons te helpen bij dit thema. Helaas zonder resultaat.
- Mensen mogen organisaties voordragen die zich inzetten voor natuur en water. Deze krijgen een oorkonde en kleine bijdrage van ons waterschap, de zogenaamde **Groenblauwe Handdruk**. We riepen mensen op om ons namen aan te leveren van organisaties in regio Aa en Maas die ook een impuls verdienen.
- We namen deel aan het Nederlands Kampioenschap Maasheggenvlechen.

Conclusie: Wij zijn nuttig in het waterschap! Wij zijn nodig!